

Hamısı inanılmaz yuxudakı qədər gözəl idi... Bir sevginin tarixçəsi

Moskvadan dostum İqor Suxanov zəng vurub xahiş etdi ki, İtalyandan Azərbaycana səfər edəcək həmyerlisi, "Baku" jurnalının fotomüxbiri Alekseyə lazımı kömək göstərim. Alekseylə Bakıda görüşdük, bizi rəfiqəsi Liziya ilə tanış etdi. Aydın oldu ki, planlaşdırdığı yaradıcılıq işləri qaydasında gedir, çəkilişlərini aparır, heç bir çətinliyi yoxdur.

O, eyni zamanda Azərbaycanı rəfiqəsinə göstərmək istəyirdi. Biz təklif etdik ki, kiçik, amma maraqlı bir layihəni icra edək: o, fotoqraf kimi şəkillər çəksin, Liziya həm əcnəbi, həm də sosioloq kimi şərhlər versin və onları "Azərbaycan xaricilərin gözü ilə" rubrikası altında səfər təəssüratları kimi dərc edək. Aleksey təklifə sevindi, üstəlik, maddi maraq güdmədən, təmənasız çalışacağını bildirdi.

Bələliklə, ölkənin şimalından başlayan uzun bir səyahətə çıxdıq və səfər qeydləri qismində bir neçə yazı hazırlayıb qəzetimizdə dərc etdik.

O vaxtdan iki ildən artıq vaxt keçib. Liziyanın "Baku" jurnalında bu ilin may

Qonaqlara bu dağların əsas gözəlliklərindən birinin də bir neçə kəndin hərəsinin bir etnik qrupu, kiçik xalq təmsil etməsi olduğunu dedik, onların yaxın olduqları qədər də fərqli adətlərə sahib olmasından danışdıq. Haput bələdiyyəsinin sədri Mübariz Rüstəmov bizi qardaşı Alimin evinə qonaq dəvət etdi. Kişilər və qadınlar ayrı-ayrı süfrə arxasında əyləşdilər. Liziya gördüyü hər yeniliyi qərribə bir sevinc hissi və razılıqla qarşılayırdı. Dedi ki, kiçik vətəni Apuliyada da masanın bir tərəfində qadınlar, o biri tərəfində kişilər əyləşir. Sonra da gülümsəyərək əlavə etdi ki, bizdə də kişilər sizdəki kimi qışqancdırlar.

Süfrə arxasında Mübariz müəllim qonaqlara dağların sərt təbiətindən, dağ adamlarının mətinliyindən danışdı: "Bilirsinizmi, dağlar sərt olur və əgər yumşaqsansa, həlim təbiətlisənsə, səne həmişə yaşamaq çətin olur. Gərəkdir bu qayaların özü qədər möhkəm, ehtiyatlı və həm də sərt olmağı bacarasan. Ruzinin bol, süfrənin çörəkli, övladlarının diribaş və tox olması, eləcə də qoyun-quzu dalınca düşüb gəzmək, mal-qara sahibi olmaq, tərəkmə həyatı yaşamaq üçün gərəkdir igid və cəsur olasan, çətinliklərdən qorxmayasan".

Onun söhbətini maraqla dinləyib şam süfrəsində samovar çayı içdikdən sonra həyətə çıxdıq. Dağlarda yay vaxtı da gecə əməlli-başlı üşüyürsən.

Nə qədər qaranlıq olsa da, səma ilə üzən ağ və boz buludları seyr etmək

səhnələri sadəcə münasibət bildirmədən izləyirdi. Azərbaycanın tanınmış rəssamı İlham Mirzəyevin emalatxanasında olduq. O, əsərlərindən birini Liziyaya bağışlayanda onun sevincinin həddi-hüdudu yox idi.

Lakin, qeyd etdiyimiz kimi, səyahətin kulminasiyasını Qubanın Haput kəndində yaşadıq. Ona görə də bu barədə bir qədər ətraflı danışmağa dəyər.

Günortadan sonra Qubadan çıxdıq və dağlara sarı yol aldıq. Maşınımız uca zirvələrin etəyindən keçən yolda qarışqaya bənzəyirdi. Dərələr, uçurumlar nə qədər vahiməli görünsələr də, dağların sinəsinə yayılan qoyun sürüləri bu yerlərin insanlara doğma və yaxın olduğunu nişan verirdi. Qud-

ayında dərc olunan yazısını oxuduqdan sonra bir də geriye qayıtmağa, xatirələri fərqli bir rəkrəsdən nəzərdən keçirməyə ehtiyac duyduq. Qərarımızın səbəbi xatirələri vərəqləməkdən daha çox əcnəbi qonaqlarımızın maraqlı bir sevgi tarixçəsi ilə bağlı idi. Kim ağılına gətirə bilirdi ki, uzun müddət bir-birini tanıyan Aleksey və Liziya Azərbaycana gəlib, Qubaya, oradan da Haput kəndinə gedəcəklər və dağların sinəsində bir daha sevgilərinə etiraf edib ailə qurmağa qərar verəcəklər. Əslində, Aleksey iki il əvvəl elə Haput kəndində bu barədə demişdi, amma biz şad xəbəri gözləməyə qərar verdik. Nəhayət, Aleksey bizi Liziyanın "Baku" jurnalındakı yazısını göndərdi və həm də evləndiklərini xəbər verdi.

Yubanmadan İtaliyaya zəng edib Alekseylə əlaqə saxladığımız onları evlənmələri münasibəti ilə təbrik etdik. İtaliyalı fotoqraf bir daha o günləri minnətdarlıq hissi ilə xatırladı, "Azərbaycan" qəzetinə və şəxsin onun baş redaktoruna dərin təşəkkürünü bildirdi: "Bilirsinizmi, sizinlə birlikdə ölkəni səyahətə çıxmaq və sizin üçün fotolar hazırlamaq həqiqətən maraqlı idi. Bu ideyaya və dərc olunan reportajlara görə baş redaktorunuz Bəxtiyar Sadıqova özümün və həyat yoldaşım Liziyanın adından dərin təşəkkürümüzü bildiririk. Ölkənizə on dəfə gəlməyimə, çoxsaylı tanışlarımızın olmasına baxmayaraq, sizinlə birlikdə Azərbaycanı gəzdikcə, gördüklərimizi birlikdə müzakirə etdikcə, təəssüratlarımız daha dolğun və zəngin oldu. Mən Azərbaycanı bir daha yəni-dən özüm üçün kəşf etdim. Liziya da gördüyü mənzərələrə, insanların səmimiyyətinə və tolerantlığına heyran qalmışdı. O, indi də həmin günləri böyük sevgi ilə az qala inanılmaz əfsanə kimi xatırlayır. Sonuncu səfər həm də Liziya ilə məni bir-birimizə daha yaxından tanıtdı, daha dərinə bağladı. Qafqaz dağlarında, zirvələrin arasında verdiyimiz qərar bu gün bizim xoşbəxtliyimizə və ailə həyatımıza nur çiləyir".

Aleksey danışdıqca, xatirələrin qadınlarında iki il geriye döndük. Biz İtaliyalı qonaqlarla Bakını gəzdik, gecəyarısı Yanardağı ziyarət etdik və həm də Lənkeranda, Qusarda, Qubada olduq. Bakı bulvarından başlayaraq zirvələrə yüksələn uzun və maraqlı bir yol keçdik.

Yanardağda gecədən xeyli keçmiş Alekseyin alovun dilləri ilə "danışması", az qala ona sitayiş etməsi sanki atəşpərəstlərin hansısa bir sehri mərasimini xatırladırdı. A.Pivovarov

mənşəcə xristian olsa da, özünü bir qədər ateist, bir qədər də bütün dinlərdən yuxarı sayır. Gecənin lal sakitliyində o rəfiqəsi ilə Yanardağda göyə millənən alovların dillərini seyr edir və ara-sıra oda nəse çiləyirdi. Hər ikisi qeyri-adi mənşərə ilə rastlaşdıqlarına sevinir, gözlərində sevinc qığılcımları yanırı.

Səhəri Qubaya yola düşdük, oradan Qusara getdik. Alekseyin danışmaqla bir o qədər arası yoxdur, mənşəcə rus olsa da, ingilislər kimi az danışmağı sevdi. Biz insanlarla görüşürdük, söhbət edirdik, hamı Liziyanı danışdırırdı, bəzən onun İtaliyalı olmasına inanmaq belə istəməyirdilər. Aleksey isə bu

yalçayın gur və bulanıq selli sularından maşınımızın var gücü ilə uğuldaraq qarşı sahilə can atması qonaqlar üçün əsl adrenalin idi.

Kəndə düşən kimi Alekseyi kənara çəkib izah etdim ki, burada insanlar səhərdən fərqli davranırlar və hər hərəkəti özlərinə rəva bilməzlər. Çalışın bu dağların etiketini pozmayın. Məsələn dağdakim ki, burada kişilər heç vaxt qadınlarına hissələrini digərlərinin yanında bürzə vermirlər. Kənd yerində beləsinin el içində hörməti olmaz, ucuz adam sayılır, gözəndən düşər. Aleksey təəcübənsə də, başı ilə anladığını təsdiqlədi. O həm də ağızımızdan çıxan hər kəlməni Liziyaya tərcümə edirdi.

mümkün idi. Sanki üstündə dayandığımız torpaq boy verib buludların arasına yüksəlirdi. Bu dağların əhatəsində qərribə hisslər keçirirsən, kiçik bir anın hökmünü və əbədiyyətin gücünü anlaşırsan. Aleksey də, Liziya da sanki yerə yox, zirvələrdən ucalıqlarda üzən buludların arasına qanadlanmışdılar. Gördükləri mənzərələr sanki onları tilsimləmişdi. Onların İtaliyacası da sanki bizim yeyin Şəki ləhcəsi idi. Qaranlıqda güclə sezilən təbəssümləri də kövrək şamların zəif ışırtısına bənzəyirdi.

Aleksey üzünü mənə tutub ürək sirlərini bölüşmək istədiyini dedi. O, sakit və səmimi idi. Yavaşdan, amma sinədən gələn yumşaq bir səsə danışdı. Və danışdıqca anlayırdım ki, dünyanın ən saf etirafını dinləyirəm. Bu etirafın arxasında Liziya ilə Alekseyin hələ sonu necə qurtaracağı bilinməyən bir eşq tarixçəsi dayanırdı:

- Biz sizinlə neçə vaxtdır ki, Azərbaycanı gəzirik. Mən yeni xatirələrə sahib oldum, fərqli bir dünyaya ayaq açdığımı sezdim. Bu dağlar, bu məkan mənə Liziyanı daha yaxından tanımağa, ona daha dərinə bağlanmağa imkan verdi. Həyatımın ən ciddi qərarını sizə də bildirmək istəyirəm. Mən burada Liziya ilə ailə qurmağa qərar verdim.

Aleksey mənə bunu deməyə də bilirdi. Amma dağlar saf sözü sevdi. Ürəyimdə fikirləşirəm ki, axı bu qərarı çoxdan, elə İtaliyada qəbul edə bilirdi və hətta evlənərdi də. Amma onlar ürəklərini bizim bu dağlarda açdılar.

İki il əvvəl Haputda gecə yatmağa evə qayıdanda bizə dedilər ki, Liziya evin xanımı Mehpare ilə birlikdə yır-yığış edəcək, qab-qacağı yuyacaqlar. Aleksey gülümsədi: "Lap sizin xanımlar kimi olub" dedi.

Bahadır İMANQULİYEV,
"Azərbaycan"